Č.j. S 14/00-1232/00-220 V Brně dne 16.5.2000

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve správním řízení č.j. S 14/00-220, zahájeném dne 16.3.2000 podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve spojení s § 12 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb., na návrh účastníka řízení, jímž je společnost AGFTRADING, spol. s r.o., se sídlem Roháčova 83, 130 00 Praha 3, IČO 60698951, ve věci udělení povolení ke spojení podniků AGFTRADING, spol. s r.o., se sídlem Roháčova 83, 130 00 Praha 3, IČO 60698951, a ADEX, a.s., se sídlem Lom u Tachova 20, 347 01 Tachov, IČO 00669202, ve smyslu § 8a zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění uvedených změn a doplňků, vydává jako orgán příslušný dle § 11 odst. 1 písm. a) téhož zákona toto

r o z h o d n u t í :

Spojení podniků, k němuž došlo ve smyslu § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb., tím, že společnost AGFTRADING, spol. s r.o., se sídlem Roháčova 83, 130 00 Praha 3, IČO 60698951, na základě „smlouvy o prodeji podniku – dle § 27a zákona o konkursu a vyrovnání úpadce ADEX, a.s., z konkursní podstaty”, uzavřené dne 10.3.2000 s panem Ing. Bedřichem Chaloupkou, se sídlem Na Vršíčkách 13, v Plzni – správcem konkurzní podstaty úpadce společnosti ADEX, a.s., se sídlem Lom u Tachova 20, 347 01 Tachov, IČO 00669202, získala podnik ADEX, a.s., se sídlem Lom u Tachova 20, 347 01 Tachov, IČO 00669202, se dle § 8a odst. 2 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. **povoluje**.

O d ů v o d n ě n í :

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „úřad“) obdržel dne 16.3.2000 žádost účastníka řízení, jímž je společnost AGFTRADING, spol. s r.o., se sídlem Roháčova 83, 130 00 Praha 3, IČO 60698951 (dále jen „AGF“), o udělení povolení ke spojení podniků dle § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. (dále jen „zákon“). Ke spojení došlo tím, že společnost AGF na základě „smlouvy o prodeji podniku – dle § 27a zákona o konkursu a vyrovnání úpadce ADEX, a.s., z konkursní podstaty”, uzavřené dne 10.3.2000 s panem Ing. Bedřichem Chaloupkou, správcem konkurzní podstaty (dále jen „správce konkurzní

podstaty“) úpadce společnosti ADEX, a.s., se sídlem Lom u Tachova 20, 347 01 Tachov, IČO 00669202, (dále jen „ADEX“), získala soubor aktiv tohoto podniku, tj. věcných hodnot, pohledávek a jiných práv a penězi ocenitelných hodnot podniku a to: nemovitostí, věcí movitých, pohledávek, zásob průmyslového a jiného duševního vlastnictví (ochranná známka), včetně know-how.

Při posuzování spojení podniků úřad vycházel z následujících podkladů: návrh na zahájení správního řízení, doklad o zaplacení správního poplatku, informace o spojovaných subjektech, informace o struktuře celého holdingu AGROFERT, výpisy z obchodního rejstříku společnosti AGF, „smlouva o prodeji podniku – dle § 27a zákona o konkursu a vyrovnání úpadce ADEX, a.s., z konkursní podstaty” ze dne 10.3.2000 (dále jen „Smlouva“), uzavřená mezi AGF a správcem konkurzní podstaty, kopie zápisu z jednání soudu a věřitelského výboru úpadce ADEX, výroční zprávy společností AGF a CHEMAGRA, spol. s r.o. za rok 1998, dohoda mezi AGF a společností LINHOLST & CO A/S o koupi výrobního zařízení na porážku těžkých krůt (které dříve měla v pronájmu Krůta, a.s.), nájemní smlouva se společností Krůta Holding, a.s., údaje od odběratelů a dodavatelů spojovaných společností a jejich konkurentů (pro vymezení relevantního trhu, postavení spojovaných podniků a pro posouzení vlivů spojení na tomto trhu) a hospodářské výhody spojení.

Charakteristika spojovaných subjektů, majetkové a personální propojení

Společnost **AGF** vznikla dle výpisu z obchodního rejstříku dne 15.3.1994. AGF byla založena a je plně kontrolována (100%) společností AGROFERT HOLDING, a.s. AGF je obchodní společnost bez vlastního výrobního programu. Vlastní obchodní činnost na úseku zemědělských komodit (obilí, krmné komponenty) začala realizovat počátkem roku 1998. Ke dni 31.12.1999 se sloučila se svou sesterskou společností CHEMAGRA, spol. s.r.o., která obchodovala s pesticidy, osivy a mořidly. AGF pokračuje v obchodní činnosti jak v oblasti zemědělských komodit, tak v prodeji pesticidů, osiv a mořidel. AGF kolem sebe sdružuje 4 podniky zemědělského zásobování a nákupu (dále jen „ZZN“). Jmenovitě to jsou: ZZN Chomutov, a.s. (dále jen ZZN Chomutov“) (48,6%), Zemědělské zásobování a nákup Rakovník, a.s. (dále jen „ZZN Rakovník) (49,25%), Zemědělské zásobování a nákup v Berouně a.s. (dále jen „ZZN Beroun“) (49,41%) a ZEZANA CZ, s.r.o. (dále jen „ZEZANA“) (100%).

Podnikatelská činnost AGF na úseku obchodu spočívá v obchodování s krmnými směsmi, včetně jejich jednotlivých komponentů (sojovými, řepkovými a slunečnicovými šroty a dále rybími a masokostními moučkami, premixy apod), obilím (pšenice potravinářská, žito, ječmen sladovnický, krmné obilí), olejninami (řepka olejná, slunečnice), luštěninami apod. ZZN ovládaná AGF se také zabývají výrobou krmných směsí, které pak jsou chovatelům dodávány prostřednictvím AGF.

AGF je součástí skupiny AGROFERT, která je zastřešována společností AGROFERT, a.s. (dále jen „skupina AGROFERT“). Jedná se o velký holding, jehož dceřinné společnosti působí na řadě výrobkových trhů, vedle zemědělství působí i v oblasti anorganické chemie (PRECHEZA, a.s. a Lovochemie, a.s.), organické chemie (DEZA, a.s.). Podnikání společností DEZA, a.s. a PRECHEZA, a.s. nijak nesouvisí se se zemědělskou prvovýrobou ani službami poskytovanými zemědělcům. Lovochemie, a.s. se zabývá výrobou průmyslových hnojiv.

Ve skupině AGROFERT je dalších cca 22 společností ZZN, které se také zabývají obchodováním s potřebami pro zemědělskou prvovýrobu (průmyslová hnojiva, pesticidy, mořidla) a poskytováním služeb pro zemědělce (např. sklizňové služby, posklizňový výkup plodin a jejich ošetření). Většina z těchto společností ZZN vyrábí také krmné směsi pro zvířata. V menší míře se pak zabývají i výkrmem drůbeže (včetně krůt) a výkrmem prasat

(bez vlastního následného zpracování). Svým působením pokrývají území celé České republiky.

Součástí skupiny AGROFERT je také 12 obchodně distribučních podniků na Slovensku a cca 10 obchodních zastoupení v dalších zemích (celkové schéma holdingu je založeno ve spisu).

Společnost **ADEX** se zabývá porážkou a zpracováním krůt těžkého typu, ale jejich chovem se nezabývá a nakupuje je od výkrmců krůt. Na svém výrobním zařízení dokáže krůtí maso zpracovat až po finální výrobek (např. krůtí šunku, tepelně zpracované výrobky nebo polotovary, jako je například krůtí hamburger), který je dodáván konečnému spotřebiteli. Na trh samozřejmě dodává i běžně zpracované krůtí maso (chlazené nebo mrazené části krůt). Jeho výrobní technologie odpovídá normám platným v EU. Společnost disponuje povolením pro export masných výrobků do států EU. Maximální kapacita výroby je do 1400 tun zpracované suroviny za měsíc. Vlivem přetrvávajících finančním problémům se však společnost dostala do konkursu (konkurz byl na ADEX prohlášen rozhodnutím Krajského soudu v Plzni ze dne 18.3.1999 číslo jednací 26 K 19 99).

Relevantní trh

Relevantním trhem je prostorový a časový střet nabídky a poptávky zboží, které je schopno uspokojit určitou, konkrétní potřebu spotřebitele.

Analýza relevantního trhu je založena na samostatném posouzení tří aspektů - výrobkového, geografického a časového.

Výrobkový trh zahrnuje všechny identické výrobky a ty výrobky, které spotřebitelé považují za zaměnitelné nebo nahraditelné vzhledem k jejich vlastnostem, ceně nebo zamýšlenému způsobu použití.

Geografický trh zahrnuje území, kde podmínky soutěže jsou dostatečně homogenní a které může být odlišeno od ostatních území zejména tím, že podmínky soutěže na těchto jiných územích jsou zřetelně odlišné.

Časové vymezení trhu vyjadřuje četnost (pravidelnost a opakovanost) střetu nabídky a poptávky a odlišuje jej od střetu nabídky a poptávky, k níž dochází nahodile, popř. jen ojediněle.

Zemědělský sektor, kterému skupina AGROFERT poskytuje služby a ADEX na něj svojí výrobou navazuje, je charakteristický složitou finanční situací firem podnikajících v tomto oboru. Z toho důvodu je zde velice rozšířena druhotná platební neschopnost. Zemědělští prvovýrobci „zápasí“ s nedostatkem finančních prostředků na nákup vstupních surovin pro jejich výrobu (osiva, pesticidy k ošetření rostlin, krmiva pro zvířata apod.). Proto potřebují obchodovat s finančně silným obchodním partnerem, který je schopný odložit jim splatnost faktur za poskytnuté zboží a služby.

AGROFERT byl původně zaměřený pouze na obchod s hnojivy a pesticidy, ale právě problematická situace v zemědělství jej přiměla k zahájení obchodování se zemědělskými komoditami. Dochází tak k situaci, kdy AGROFERT zemědělci poskytne vstupní suroviny pro jeho rostlinnou výrobu (osiva, hnojiva, pesticidy) s odloženou splatností a po sklizni od něj prostřednictvím jím vlastněných podniků ZZN odkoupí jeho sklizeň a vzájemným zápočtem si vyrovnají své vzájemné závazky a pohledávky. Se získanými zemědělskými komoditami AGROFERT dále obchoduje (prodává je dalším zpracovatelům, vyváží) a část jich zpracovává na krmné směsi. Zemědělci krmnými směsmi vykrmí zvířata, která prodávají zpracovatelům masa. Po zpracování je maso dodáváno velkoobchodům a obchodním

řetězcům. V jednotlivých článcích tohoto řetězce je velmi problematické řídit tok peněz, protože řada podniků v této oblasti má značné finanční potíže. V loňském roce dokonce AGROFERT musel omezit dodávky krmných směsí chovatelům krůt z důvodu jejich druhotné platební neschopnosti. Dle vyjádření společnosti AGFTRADING (jako součásti skupiny AGROFET) ji ke vstupu do zpracovatelského průmyslu (nákup společnosti ADEX) vedla právě možnost sledování peněžního toku.

Skupina AGROFERT má díky svému finančnímu zázemí vůči jednotlivým zemědělcům silnou vyjednávací pozici, což však na druhé straně umožňuje řadě zemědělských výrobců nadále v tomto sektoru působit, neboť finančně silné obchodní společnosti jsou schopny nabídnout dlouhou dobu splatnosti faktur.

Úřad při posuzování tohoto spojení odhlédl od výrobních trhů, na kterých působí společnosti DEZA, PRECHEZA a Lovochemie, neboť těmito trhy se podrobně zabýval ve správním řízení S 96/99 (čtvrté čtvrtletí roku 1999), jehož předmětem bylo spojení společností AGROFERT HOLDING, a.s. a DEZA a tyto trhy nebudou posuzovaným spojením ovlivněny.

AGFTRADING resp. AGROFERT tedy prostřednictvím svých dceřinných společností (ZZN) působí na následujících výrobkových trzích:

- krmné směsi
- živá kuřata
- živé krůty

- Krmné směsi – jsou směsi jednotlivých krmiv s přidáním doplňkových látek, které jsou určeny pro výživu zvířat. Jejich výroba a složení podléhá zákonu č. 91/96 Sb. o krmivech. V ČR je základem krmné směsi vždy obilí, ke kterému se přidávají další potřebné složky obsahující bílkoviny (řepkové šroty, sójové šroty, slunečnicové šroty, rybí a masokostní moučky apod.), další živiny, vitamíny a minerály. Druhou variantou při výrobě krmné směsi je použití již připravené směsi potřebných složek - tzv. „premixu“. V premixu jsou všechny potřebné složky obsaženy ve vysoce koncentrovaném stavu. Tento koncentrát se při výrobě krmné směsi přidá k obilí a vzniká výsledná krmná směs.

  Zemědělec - chovatel může získat od svého dodavatele buď kompletní připravenou krmnou směs (je možné při její výrobě použít i speciální recepturu dle přání chovatele) nebo může nakoupit jednotlivé složky krmné směsi a krmnou směs si namíchat sám (pokud disponuje potřebným výrobním zařízením a oprávněním). Samozřejmě si může krmnou směs vyrobit i s použitím premixu. AGROFERT resp. jeho dceřinné společnosti jsou dodavateli jednak hotových krmných směsí, ale AGROFERT obchoduje také s jednotlivými složkami krmných směsí a s premixy.

  Krmné směsi se dělí dle jednotlivých druhů hospodářských zvířat, pro které je krmná směs určena a dle vývojových stádií daného zvířete. Například při výkrmu krůt je rozlišováno celkem šest vývojových stádií a v každém vývojovém stádiu musí být krůty krmeny jiným typem krmné směsi, která má složení přizpůsobené potřebám krůty v daném stádiu (např. krmné směsi pro krůty v prvních vývojových stádiích mají větší obsah proteinů než na konci výkrmu a proto jsou i dražší). Jednotlivé druhy krmných směsí nejsou s ohledem na požadavky přírůstku vykrmovaného zvířete mezi sebou navzájem zaměnitelné (a to ani krmné směsi pro různá vývojová stádia jednoho druhu zvířete).

  Na trhu existuje velké množství různých společností, které se zabývají stejnou činností jako společnosti ZZN skupiny AGROFERT. Proto na trhu působí velké množství i výrobců krmných směsí. Navíc si krmné směsi mnohdy vyrábí sami chovatelé. Dle

zjištění Úřadu, pořízení mísírny krmných směsí není příliš finančně náročné. Na jednom výrobním zařízení je možné vyrábět krmné směsi pro různé druhy hospodářských zvířat a jejich vývojová stádia.

Pro zjištění celkových dodávek na trh Úřad oslovil sdružení těchto společností – Českomoravské sdružení organizací ZZN (dále jen „sdružení ZZN“). Tato organizace sdružuje 59 společností, kteří svými dodávkami pokrývají cca 74,5% celkové spotřeby trhu. Každý člen sdružení ZZN informuje o vlastní výrobě krmných směsí, dle jednotlivých druhů hospodářských zvířat, pro které je krmná směs určena. Zbylou část trhu sdružení ZZN odhaduje kvalifikovaným odhadem. Odhad lze dělat z množství vykrmených zvířat v ČR a koeficientů, které udávají kolik krmné směsi je třeba na přírůstek daného zvířete o jeden kilogram.

Vzhledem k tomu, že v ČR žádný orgán nesleduje spotřebu krmných směsí, jejich výrobou zabývá velké množství soutěžitelů a současně lze při výrobě velmi rychle přecházet mezi jednotlivými druhy krmných směsí, není možné přesně vymezit objem trhu v členění dle jednotlivých druhů krmných směsí a stanovit podíly jednotlivých soutěžitelů. Dle kvalifikovaného odhadu Úřadu, by však podíl skupiny AGROFERT ani při podrobnějším vymezení výrobkového trhu nedosahoval podílu 30%. Z tohoto důvodu Úřad nepovažuje za nezbytné trh krmných směsí pro účely tohoto správního řízení vymezovat podrobněji.

- Živá kuřata – jedná se o výkrm kuřat masného typu. Dle údajů získaných od účastníka řízení se výkrmem kuřat zabývají ve skupině AGROFERT následující společnosti: ZZN Chomutov, ZZN Rakovník, ZZN Beroun (všichni kontrolovaní přímo společností AGF), Zemědělské zásobování a nákup v Mělníku, a.s., Zemědělské zásobování a nákup, a.s., Česká Skalice. Všechny tyto ZZN provádějí pouze výkrm a vykrmená kuřata jsou dodávána jejich zpracovatelům. Na trhu živých kuřat působí velké množství dalších soutěžitelů, a proto dodávky celé skupiny AGROFERT jsou nižší než 5% celkového obratu dosaženého na tomto trhu.
- Živé krůty – existují dva základní typy krůt. Jde o krůty lehkého typu, které dosahují hmotnosti 6 – 8 kg. Tento typ krůt se dodává na trh převážně v celku a je určen převážně k úpravě pečením. Naproti tomu krůty těžkého typu, které dosahují hmotnosti až 15 – 16 kg (krůta), resp. až 24 kg u krocanů, se používají převážně k bourání masa (získávání masa) a jeho dalšímu zpracování v masokombinátech. V celku se dodávají na trh pouze v omezeném množství. V ČR se chovají převážně krůty těžkého typu. Mezi jednotlivými typy krůt nejsou žádné rozdíly v kvalitě masa a podobně. Jediným rozdílem je tedy pouze dosahovaná hmotnost.

  Dle vyjádření obou významných tuzemských zpracovatelů krůt (ADEX a Krůta, a.s.) je v současné době na trhu nedostatek živých krůt k porážce. Dle sdělení AGF působilo před začátkem finančních problémů obou zpracovatelů krůtího masa na trhu živých krůt cca 50 chovatelů krůt. Avšak vzhledem k finančním potížím zpracovatelů chovatelé krůt výkrm omezovali nebo úplně rušili, protože za dodávky vykrmených krůt často nedostávali zaplaceno. Krůty se vykrmují v 21 týdenních cyklech („turnusech“). Vzhledem k této době je reakce nabídky (výkrmu) na změnu poptávky po krůtím mase vždy zpožděná. Dalším důvodem snížené nabídky je rovněž tíživá situace zemědělských podniků, které často nemají finanční prostředky potřebné na obnovení utlumené výroby nebo zavedení nové. Dovoz živých krůt na porážku ze zahraničí je problematický a dovážejí se na náš trh pouze v omezeném množství.

  Chov krůt je výrazně náročnější než např. kuřat. Vzhledem k velikosti, do které krůty dorůstají, jsou náročnější na prostor, klimatizaci (při špatné klimatizaci přirůstají

vykrmovaným krůtám plíce k páteři a při porážce a odstraňování vnitřností vznikají zpracovateli potíže) a jsou i citlivější na stres než kuřata.

Dle údajů získaných od účastníka řízení se výkrmem krůt zabývají ve skupině AGROFERT následující společnosti: ZZN Chomutov, ZZN Beroun (oba kontrolovaní přímo společností AGF) a Agroservis Tachov, a.s. Na tomto trhu dále působí mnoho dalších soutěžitelů. K největším výkrmcům krůt na tuzemském trhu patří RESPO, spol. s r.o., AGRO & KOMBINÁT Dolní Žandov spol. s r.o., Úněšovský statek, Zemědělské obchodní družstvo Zbiroh, Zemědělské obchodní družstvo Brniště a další. MZe vede evidenci o výkupu jednotlivých druhů jatečních zvířat a dle jeho evidence bylo v roce 1999 v ČR jednotlivými zpracovateli drůbeže nakoupeno celkem 20 353 tun krůt v živé hmotnosti. Skutečná spotřeba krůt v ČR je zřejmě vyšší o reziduální složku, kterou nelze zjistit (jedná se převážně o vlastní porážky chovatelů krůt, a o prodej živých krůt jednotlivým zájemcům z řad zaměstnanců chovatele a jeho blízkého okolí). Dodávky celé skupiny AGROFERT na výrobkový trh živých krůt jsou jen mírně vyšší než 10% celkového obratu dosaženého na tomto výrobkovém trhu.

Společnost ADEX se zabývala porážkou krůt těžkého typu a zpracováním krůtího masa. V ČR existují pouze dvě zpracovatelské kapacity na zpracování krůt těžkého typu. Jedna byla v majetku společnosti ADEX a druhou disponovala Krůta, a.s. Krůty jsou také v omezeném množství poráženy na soukromých porážkách některých chovatelů krůt. Ti krůtí maso dodávají masokombinátům k dalšímu zpracování nebo je prodávají konečným spotřebitelům v okolí podniku. Tímto způsobem je poraženo cca 10 – 15% krůt.

Z podkladů předložených spojovanými společnostmi vyplynulo, že společnost ADEX, jejíž aktiva AGF získal, byl dle zpracovatelské kapacity a dle objemu skutečně zpracovaných krůt v roce 1999 největším zpracovatelem krůtího masa na tuzemském trhu. Spektrum výrobků vyráběných společností ADEX lze rozdělit do následujících výrobkových skupin:

- Krůtí maso – jedná se o poražené, očištěné krůty bez vnitřností v celku nebo jejich části (včetně drobů) a to chlazené nebo mražené, které jsou dodávány prostřednictvím obchodních řetězců a obchodů konečnému spotřebiteli k přípravě hotových jídel.
- Výrobky z drůbežího masa – jedná se o polotovary z drůbežího masa, které vyžadují dodatečnou tepelnou úpravu (např. drůbeží sekaná, hamburgery, obalované řízky apod.) a drůbeží výrobky, které jsou určeny pro konečnou spotřebu bez předchozí tepelné úpravy (drůbeží šunka a salámy, tlačenka, uzené díly apod.).

V rámci šetření byla posuzována vzájemná zastupitelnost krůtího masa s ostatními druhy drůbežího masa. Při této analýze byly brány v úvahu následující faktory – stupeň fyzické podobnosti mezi danými výrobky, rozdíly v konečném použití masa, rozdíly v cenách mezi jednotlivými druhy masa a zavedené nebo vžité zvyklosti spotřebitelů. Bylo taktéž vyžádáno stanovisko Výzkumného ústavu potravinářského (dále jen „VÚP“). Na základě všech shromážděných informací dospěl úřad k závěru, že přesto že existuje určitý stupeň vzájemné podobnosti mezi jednotlivými druhy drůbežího masa, nelze je považovat z hlediska konečného spotřebitele za navzájem zaměnitelné. Dle VÚP je krůtí maso možné zaměnit pouze masem kuřecím a to z nutričního hlediska (obě masa mají nízký obsah tuku a cholesterolu a jsou doporučovány k dietním účelům). Nezastupitelnost krůtího masa kuřecím lze dle VÚP spatřovat v senzorických vlastnostech a stravovacích zvyklostech konzumentů (chuť sedmi mas, dojem, že krůtí maso je sušší). Bylo zjištěno, že pokud jde o cenu krůtího a kuřecího masa, pak existují výrazné rozdíly, které hrají důležitou roli u spotřebitele při jeho rozhodování o výběru. Všechny tyto aspekty vedou v konečném důsledku k tomu, že zákazník rozlišuje jednotlivé druhy drůbežího masa a nezaměňuje krůtí maso kuřecím a

naopak. Z toho důvodu se úřad rozhodl vymezit krůtí maso jako samostatný výrobkový trh. Dodávky společnosti ADEX na výrobkový trh Krůtího masa byly v roce 1999 vyšší než 30% celkového obratu dosaženého na tomto výrobkovém trhu.

Úřad při vymezování výrobkových trhů vzal také v úvahu stádium zpracování masa. Pokud si spotřebitel koupí krůtí maso, může se rozhodnout mezi mnoha různými způsoby jaký pokrm z krůtího masa připraví. Pokud však koupí již připravený polotovar, je jeho možnost volby již značně omezená. Různí soutěžitelé na trh dodávají výrobky jednak z masa jednotlivých druhů drůbeže nebo obecně z drůbežího masa, které obsahují směs masa různých druhů drůbeže. Dle zjištění úřadu existuje z pohledu konečného spotřebitele vzájemná cenová zastupitelnost výrobků z krůtího masa výrobky drůbežími. Z toho důvodu se úřad ve správním řízení zabýval trhem výrobků z drůbežího masa. Na tomto výrobkovém trhu je však dle zjištění úřadu podíl ADEXu nižší než 10%.

Obdobné vymezení výrobkových trhů použil úřad již v předchozím rozhodnutí S 69/98-240 ve věci spojení podniků Xaverov, a.s. a Drůbež-vejce, a.s.

AGF i ADEX svými dodávkami pokrývají celé území ČR, přičemž podmínky soutěže jsou v celé ČR stejné a dopravní náklady nepředstavují vzhledem k celkové ceně dodávky výrazný náklad. Poptávka po výrobcích spojovaných subjektů se vyznačuje trvalostí a pravidelností.

Pro vymezení relevantního trhu a postavení spojovaných subjektů na tomto trhu úřad vycházel z údajů za poslední uzavřený kalendářní rok, tj. rok 1999.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem byl relevantní trh pro účely posouzení spojení podniků vymezen z hlediska

- **výrobkového:**
  - trh krůtího masa

- **geografického:** jedná se o trh vymezený územím České republiky, neboť podmínky pro dodávky uvedených výrobků jsou na celém území ČR dostatečně homogenní.
- **časového:** jedná se o trh trvalý, charakterizovaný pravidelně se opakujícími dodávkami uvedeného zboží.

Postavení spojovaných subjektů na relevantním trhu:

Na **trhu krůtího masa** byl podíl společnosti ADEX v r. 1999 vyšší než 30% celkového obratu dosaženého na tomto trhu. AGF ani žádná ze společností skupiny AGROFERT se porážkou a zpracováním krůt nebo jiné drůbeže nezabýval. V minulosti v ČR působili dva zpracovatelé specializovaní na porážku a zpracování krůt těžkého typu, jejichž tržní podíl byl obdobný. Jedním z nich byl ADEX a druhým Krůta, a.s. Objem zpracování krůt ostatními drůbežářskými podniky představoval v roce 1999 pouze 10% zpracovaných krůt. Na tuzemský trh je dodáváno také krůtí maso ze zahraničí, přičemž podíl dodávek z dovozu je cca 30%.

V průběhu správního řízení se situace na daném výrobkovém trhu dále výrazně změnila, když v důsledku špatné finanční situace Krůta, a.s. (druhý největší zpracovatel drůbeže) vstoupila k 1.4.2000 do likvidace. Výrobní linku, na které krůty těžkého typu porážela, měla pronajatou formou leasingu. Protože Krůta, a.s. nedodržovala splátkový kalendář, prodala společnost LINHOLST & CO. A/S (dodavatel dané technologie) tuto linku společnosti AGF. AGF si současně pronajal budovy, ve kterých byla tato výrobní linka

umístěna od společnosti Krůta Holding, a.s. (dceřinná společnost Krůty, a.s., která jí dříve pronajímala tytéž prostory). Tímto převzetím výroby však nebyly splněny zákonné podmínky pro spojení podniků, které by dle zákona vyžadovalo povolení úřadu, neboť AGF nekupovala celý podnik, ale pouze výrobní linku (od dodavatele – výrobce této linky) a současně si pronajala budovu, ve které byla daná linka umístěna. Krůta, a.s. již před vstupem do likvidace v důsledku své špatné finanční situace převážně krůty pouze porážela a zpracovávala ve mzdě pro společnost Theo Tiemann, s.r.o. (dále jen „Theo Tieman“), která byla dodavatelem krůtího masa na trh ČR.

Nákupem výrobní linky, kterou dříve využívala Krůta, a.s. se stal AGF vlastníkem prakticky veškerých tuzemských výrobních kapacit specializovaných na porážku krůt těžkého typu. Protože jediný významný konkurent na relevantním trhu krůtího masa – společnost Krůta, a.s. vstoupila do likvidace, lze předpokládat, že AGF získá s jejím výrobním zařízením i její postavení na trhu, čímž se stane výrazně dominantním dodavatelem krůtího masa na tuzemský trh.

V minulém období se s příklonem lidí ke zdravé výživě zvyšovala poptávka po krůtím i kuřecím mase, avšak růst poptávky po krůtím mase nebyl tak dynamický. S pokračováním trendu zdravé životosprávy lze očekávat další růst spotřeby krůtího masa.

Dle zjištění úřadu, byla v minulosti nabídka krůtího masa mimo jiné limitována i nedostatkem živých vykrmených krůt. To bylo způsobeno zejména finančními potížemi obou dominantních zpracovatelů krůt, kteří nebyli schopni chovatelům garantovat platby za odebrané zboží. Z toho důvodů musela řada chovatelů své chovy redukovat nebo zrušit. V současné době, bude pro zemědělce případný opětovný vstup do odvětví problém, protože i nevelké počáteční investice (úprava např. kravínu pro chov krůt si dle zjištění úřadu vyžádá cca 1,5 – 2 mil. Kč) představují pro drobného chovatele relativně velký výdaj.

Posouzení dopadů spojení na hospodářskou soutěž na tuzemském trhu

Jak již bylo výše uvedeno, zemědělský sektor je charakteristický tíživou finanční situací prvovýrobců a zpracovatelů, ze které plyne druhotná platební neschopnost. ADEX měl dominantní postavení v dodávkách krůtího masa již před prohlášením konkurzu. Během konkurzního řízení byla výroba v ADEXu dále navýšena (lepším využitím výrobních kapacit). AGF ani žádná ze společností skupiny AGROFERT na daném trhu nepůsobila a z toho důvodu spojením nedochází přímo k navýšení dominantního postavení na tomto trhu.

Dle vyjádření společností ADEX a Krůta, a.s. je třeba vzhledem k hmotnosti krůty těžkého typu na její porážku speciální linka, kterou nelze přestavět na porážku jiného druhu drůbeže. Možnost přestavění této linky na zpracování jiných druhů drůbeže je pouze teoretická. Úřad se v rámci svého šetření obrátil také na další soutěžitele, kteří se porážkou krůt zabývají, ke zjištění, zda je krůty (lehkého či těžkého typu) možno porážet i na jiných výrobních zařízeních. Z předložených podkladů vyplynulo, že někteří soutěžitelé (drůbežářské podniky) porážku krůt (vesměs lehkého typu) a jejich zpracování provádí na stejném zařízení jako ostatní drůbež. Někteří zpracovatelé drůbeže však uvedli, že je výhodnější postavit novou výrobní linku „na zelené louce“, která bude splňovat veškeré evropské předpisy požadavky než přestavovat výrobní linku, kterou mají na porážku brojlerů na krůty. Úřad zjistil, že tyto náklady na vybudování moderní výrobní linky na porážku a zpracování krůt těžkého typu (avšak bez kapacit na výrobu finálních výrobků a polotovarů z krůtího masa a balení těchto výrobků), která bude splňovat veškeré požadavky EU, je více než cca 200 mil. Kč. Časový horizont pořízení nových výrobních kapacit je přibližně půl roku až jeden rok.

Úřad v rámci posuzování dopadů spojení na hospodářskou soutěž oslovil i dodavatele ADEXu a jeho konkurenty. Dodavatelé ADEXu jsou v některých případech současně i odběratelé AGF (resp. AGROFERTu). Dle názoru některých z nich je vstup AGF do odvětví zpracování krůtího masa přínosem. Odběratelem zemědělců (výkrmců krůt) se tak stává finančně silná společnost, která jim tak může garantovat platbu za dodané zboží. Současně je jejich dodavatelem vstupních surovin (krmné směsi i krůťata pro výkrm, případně hnojiva, agrochemikálie a další služby, které skupina AGROFERT zemědělcům poskytuje). Touto vazbou AGF může zemědělským prvovýrobcům pomoci řešit jejich tíživou finanční situaci, kdy zemědělci často nemají finanční prostředky na nákup vstupních surovin. Na druhou stranu jsou zemědělští výrobci do značné míry hospodářsky závislí na této finančně silné společnosti a proto někteří z oslovených dodavatelů ADEXu vyjádřili i obavu z možného zneužití dominantního postavení ADEXu při nákupu krůt a z vázání odběru krůt AGF na dodávky jiného plnění (krmných směsí) od společností skupiny AGROFERT. K této obavě dodavatelů úřad konstatuje, že vázání odběru na dodávky jiného plnění naplňuje skutkovou podstatu § 9 odst. 3 zákona. Úřad bude chování AGF sledovat a případné zneužití dominantního postavení postihne dle zákona.

Jiní oslovení dodavatelé krůt se obávají možného cenového diktátu ze strany dominantního odběratele, neboť v průběhu správního řízení došlo ke vstupu druhého zpracovatele krůtího masa společnosti Krůta, a.s. do likvidace a AGF získal její výrobní linku na zpracování krůtího masa. Tím se AGF stal majitelem veškerých výrobních kapacit zaměřených na porážku a zpracování krůt těžkého typu, které jsou v ČR alokovány. Chovatelé krůt tak v současné době nemohou krůty těžkého typu dodávat jinému zpracovateli než společnosti AGF. Ostatní zpracovatelé krůt (Intergal Vrchovina, a.s., Jihočeská drůbež Mirovice a.s., Polabské drůbežářské závody, a.s., Velkopavlovické drůbežářské závody, a.s.) porážejí krůty pouze v omezeném rozsahu a zaměřují se na porážku jiných druhů drůbeže. Dle vyjádření AGF, není možné, aby AGF neúměrně snižoval cenu, za jakou krůty od chovatelů nakupuje, protože ti by uzavírali své chovy v důsledku ztrátovosti a sám AGF by neměl co zpracovávat. Dále by se AGF snížil i odbyt krmných směsí. K tomu úřad uvádí, že nebezpečí snížení nákupní ceny by však nastávalo u každého potenciálního vlastníka ADEXu. Avšak dle názoru úřadu, cílem každého podnikatele je maximalizovat zisk při současném dlouhodobém růstu jeho firmy. V případě neúměrného stlačení nákupních cen krůt, by se porážka a zpracování krůtího masa stávalo atraktivní pro další soutěžitele, kteří by vstupovali do tohoto odvětví.

Na základě těchto skutečností úřad posoudil dopady spojení podniků na hospodářskou soutěž takto:

- Spojované subjekty nepůsobily na žádném z výrobkových trhů jako horizontální konkurenti. Z tohoto důvodu tedy přímo nedojde k navýšení podílu žádného ze spojovaných podniků na výrobkových trzích, na kterých působí. Avšak lze očekávat zvýšení podílu AGF na trhu dodávek krůtího masa z důvodu jeho finanční stability a tím i vyšší garance plateb dodavatelům než tomu bylo v případě ADEXu (AGF bude mít k dispozici více vstupní suroviny).
- Ke zvýšení podílu na trhu zřejmě také povede převzetí výrobních kapacit bývalého konkurenta společnosti ADEX – Krůty, a.s. V tomto případě je důležitá dohoda se společností Theo Tieman (zda bude AGF pro tuto společnost zpracovávat krůty dále ve mzdě nebo bude dodávat zpracované krůty na trh vlastním jménem).
- Skupina AGROFERT tímto dále zvyšuje svůj význam pro společnosti podnikající v zemědělském sektoru a ti se na ní stávají ještě více závislými.

- V omezené míře se jedná o vertikální spojení, neboť společnosti skupiny AGROFERT byly dodavateli živých krůt společnosti ADEX. Uspokojovaly však pouze necelých 5% z celkového objemu krůt zpracovaných ADEXem. Z tohoto titulu tedy nedojde k podstatnému narušení hospodářské soutěže.

Distribuční systém – přístup odběratelů k výrobkům

V rámci hodnocení dopadů spojení úřad zkoumal také způsob distribuce výrobků spojovaných podniků. ADEX převážnou část svých výrobků (krůtí maso a výrobky z krůtího masa) distribuoval prostřednictvím obchodních řetězců. Podíl dodávek do obchodních řetězců se na celkových tržbách podílí více než 60%. Dalších necelých 10% je dodáváno do ostatních řetězců obchodů (např. COOP Centrum družstvo, apod.). Cca 15% zboží ADEX dodával obchodním společnostem, které toto zboží distribuovaly dále po ČR. Zbylá část krůtího masa je dodávána masokombinátům pro další zpracování. Po spojení podniků nedojde v distribučním systému k žádným výrazným změnám. Společnost AGF bude i nadále své výrobky dodávat konečným spotřebitelům prostřednictvím obchodních řetězců.

Dle vyjádření soutěžitelů je u krůtího masa patrná určitá sezónost, kdy se vánoční a velikonoční svátky vyznačují zvýšenou poptávkou po krůtím mase.

Výrobní společnosti (podniky ZZN) kontrolované společností AGF (resp. skupina AGROFERT) dodávají své výrobky (krmné směsi) přímo jednotlivým odběratelům (chovatelům) na základě přímých obchodních vztahů. Celkový oběh zboží a obchodní vztahy v zemědělském sektoru byly popsány již výše.

Právní rozbor

Dle § 8 odst. 1 písm. b) zákona ke spojování podniků dochází i přechodem nebo převodem podniku nebo jeho podstatné části.

Dle § 8a odst. 1 zákona podléhá povolení úřadu spojení, které narušuje, nebo může narušit hospodářskou soutěž. Za narušení se považuje, jestliže spojením podniků přesáhne jejich podíl 30 % celkového obratu na celostátním nebo místním trhu daného zboží.

Společnost AGF na základě „smlouvy o prodeji podniku – dle § 27a zákona o konkursu a vyrovnání úpadce ADEX, a.s., z konkursní podstaty”, uzavřené dne 10.3.2000 s panem Ing. Bedřichem Chaloupkou – správcem konkurzní podstaty úpadce společnosti ADEX, čímž získal podnik ADEX.

Spojením společností AGF a ADEX dochází k propojení jednoho z dodavatelů s odběratelem ve vertikální úrovni. Na relevantním trhu krůtího masa přesáhne podíl spojených podniků 30 % celkového obratu dosahovaného na trhu daného zboží. Jde tedy o spojení podniků, které podle § 8a odst. 1 zákona podléhá povolení úřadu.

V průběhu správního řízení společnost AGF dále získala výrobní linku (technologii) konkurenta ADEXu – společnosti Krůta, a.s., která vstoupila do likvidace. Současně si pronajala i nemovitý majetek, ve kterém byla tato linka instalována. Tuto akvizici však úřad nepovažuje za spojení dle § 8 zákona. AGF sice koupil výrobní technologii, kterou dříve používal jeho konkurent (Krůta, a.s.) a bude dále vyrábět svým jménem v areálu svého bývalého konkurenta, nejedná se však o prodej podniku ve smyslu § 478 a násl. obchodního zákoníku.

Výhody spojení

Spojování podniků, které narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž, podléhá povolení úřadu ve smyslu ustanovení § 8a zákona. Dle ustanovení § 8a odst. 2 zákona úřad spojení povolí, jestliže zúčastnění soutěžitelé prokáží, že újma, která narušením soutěže může vzniknout, bude převážena hospodářskými výhodami, jež spojení přinese.

Z předložených výhod spojení úřad shledal jako nejvýznamnější z hlediska přínosu pro spotřebitele následující výhody:

- Vstupem finančně silného partnera do odvětví navazujícího na zemědělskou prvovýrobu dochází ke zvýšení garance plateb za odebrané zboží (krůty), což vytváří příznivé podmínky pro rozvoj zemědělských prvovýrobců (chovatelů krůt). To ve svém důsledku vede i k udržení zaměstnanosti v tomto sektoru.
- AGF jako nový dodavatel krůtího masa na trh je finančně silnou společností a proto může vynakládat finanční prostředky ke zpopularizování krůtího masa, jako složky zdravé stravy.
- Očekávané zvýšení využití kapacity (zvýšení potřeby krůtího masa) přispěje k navýšení chovu krůt a tím i k vytvoření nových pracovních příležitostí.

Posouzení dopadů spojení ve vazbě na hospodářské výhody

Spojované subjekty si vzájemně nekonkurovaly, pouze společnosti ze skupiny AGROFERT byly jedněmi z mnoha dodavatelů krůt společnosti ADEX. Toto spojení z tohoto důvodu bylo spojením vertikálním. Vlivem odchodu jediného tuzemského konkurenta společnosti ADEX (Krůty, a.s.) z trhu, který však nebyl vyvolán posuzovaným spojením bude AGF jediným zpracovatelem krůt těžkého typu v ČR a v dodávkách krůtího masa mu budou konkurovat pouze menší soutěžitelé (drůbežářské závody, případně sami chovatelé) a dovoz ze zahraničí.

Finančně silný subjekt bude pro své dodavatele (chovatele krůt) představovat jistotu plateb za jimi dodané zboží a tím i stabilitu pro ně samotné. Současně jim může finančně pomoci při zavádění nových chovů, nákupu krůťat a krmných směsí, u jejichž nákupu je finančně silný subjekt schopen odložit splatnost faktur až po prodeji hotového výrobku – tj. vykrmených krůt.

Současně však úřad vzal v úvahu nebezpečí možného vázání odběru vykrmených krůt společnosti AGF na nákup krmných směsí od skupiny AGROFERT. Z tohoto důvodu bude úřad tento trh v budoucím období dále sledovat a případné zneužití dominantního postavení postihne dle zákona.

V provedeném řízení úřad posoudil zjištěné skutečnosti ve všech vzájemných souvislostech, z hlediska dopadu spojení na soutěžní prostředí, a zhodnotil hospodářské výhody spojení, které účastník řízení předložil.

Dle názoru úřadu předložené výhody spojení převáží možné negativní dopady spojení na hospodářskou soutěž, které mohou vyplynout z chování soutěžitele v dominantním postavení, který disponuje převážnou většinou výrobních kapacit pro porážku krůt těžkého typu.

Ve smyslu ustanovení § 12 odst. 6 zákona úřad umožnil, aby se zástupce účastníka správního řízení před vydáním rozhodnutí vyjádřil k předmětu řízení a k výsledkům šetření. Při seznámení, které se uskutečnilo dne 12.5.2000, nebyly vzneseny žádné připomínky či návrhy na doplnění podkladů pro rozhodnutí.

Skutečnost, že se úřad spojením zabývá byla uveřejněna v Obchodním věstníku č. 14/00 ze dne 5.4.2000. Ve stanovené lhůtě 8 dnů pro podání případných připomínek úřad žádnou připomínku k uvedenému spojení podniků neobdržel.

Ze všech uvedených důvodů úřad rozhodl, jak je ve výroku uvedeno.

Poučení o opravném prostředku:

Ve smyslu ustanovení § 61 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, lze proti tomuto rozhodnutí podat do 15 dnů od jeho doručení rozklad předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže - II. výkonného odboru. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

Mgr. Vladimíra Hájková
pověřená řízením II. výkonného odboru

Toto rozhodnutí obdrží:

Ing. František Janů
jednatel společnosti
AGFTRADING, spol. s r.o.
Roháčova 83
130 00 Praha 3